

sestniki kolikor toliko podpirali, ker so odkazani na zvezo s Čehi odkar so izgubili zaslombo pri propadli desnici.

Z razpadom desnice se v državi nikakor ni povrnil notranji mir. Kakor prej, tako je tudi zdaj ustavno delovanje nemogoče, in ker bi se z razpustom parlamenta ničesar ne doseglo, ne preostane drugega, kakor da se odločilni krogi že odločijo za temeljito operacijo naše ustave, sicer mora zavladati kaos.

Zveza slovenskih in istersko-hrvatskih županov.

V ponedeljek dopoldne vršil se je v dvorani „Mestnega doma“ ustanovni občni zbor „Zveze slovenskih in istersko-hrvatskih županov“. Kot zastopnik vlade prisostvoval je shodu c. kr. višji policijski komisar Wratschko.

Navzoče pozdravil je v imenu pripravljalnega odbora župan ljubljanski gosp. Ivan Hribar, ki se je v kratkih potezah ozrl na zgodovino zveze. Na shodu slovenskih županov dne 17. avgusta l. 1898. nasvetoval je župan kanalski gosp. Zega, naj bi se ustanovila kot trajna organizacija zveze slovenskih in istersko-hrvatskih županov, a županu ljubljanskemu oziroma pripravljalnemu odboru se je naročilo, da sestavi pravila ter stori potrebno korake, da se zveza oživetvori. Ker je vlada delala ovire, se je zadeva nekoliko zakasnela, a odbora za to ne zadene nobena krivda. Svoj pristop prijavilo je dosedaj 96 županov, podžupanov in občinskih svetnikov iz vseh delov slovensko domovine; to sicer razmerno ni veliko število, vendar ni dvoma, da se bode zveza sedaj, ko so premagane prve ovire, krepko razvijala in napredovala. „Neprijetno me je zadelo“, — rekel je govornik — „da je neki dnevnik koj, ko so bila pravila potrjena, z vso silo padel po meni. Pripravljen sem sicer na napade v svojem javnem delovanju, a v tem slučaju bil sem iznenaden, ker misli o županski zvezi nisem sprožil jaz. Sicer pa zveza nikakor nima tistega namena, kateri jej podtikajo njeni nasprotniki, in skrajna zloba je torej, spodkopavati tla prekornosti narodni organizaciji, katera ima le nalogo, služiti kulturnim in gnotnim koristim celokupnega slovenskega naroda. Ti napadi naj nas vspodbujajo, da tim vstrajneje delujemo za to našo organizacijo, in nadejam se, da prihodnji občni zbor dokaže, da zveza trdno obstoji?

Po nasvetu gosp. župana Hribarja bil je potem začasnim predsednikom shoda izvoljen gosp. Luka Svetec. Prečitali so se potem brzojavni in pismeni pozdravi, kateri so došli pripravljalnemu odboru. Pozdravili so zvezo: župan ribniški dr. Teodor Rudež, župan velenjski Jezovnik, načelnik kastavski Jalušič, načelnik bužetski dr. Trinajstič, župan in svetovalci mesta Loža, župan črnomaljski Pubek, starotrški napredni občinski odborniki, načelnik pazinski dr. Šime Kurelić in občinski odbornik Anton Porekar na Humu pri Ormožu.

Volitev predsednika, njegovega namestnika in društvenega odbora vršila se je po listih. Izvoljeni so bili: predsednikom soglasno župan ljubljanski gospod Ivan Hribar, njegovim namestnikom župan škofjeloški gosp. Niko Lenček, v društveni odbor pa gospodje in sicer za Kranjsko (razven predsednika in podpredsednika) dr. Karol vitez Bleiweis Trsteniški, podžupan ljubljanski; za Štajersko: župan velenjski Vinko Jezovnik in župan Rajhenburški Ivan Kunej; za Primorsko: župan kanalski Miha Zega in župan pazinski dr. Šime Kurelić; za Koroško: župan ljubuški Karol Podričnik in župan kotmaroveški Josip Prosekar. V razsodišče so bili izvoljeni gospodje: dr. Romih, dr. Šegula, Slavoj Jenko, Bračun in Kobentar.

Glede določitve kraja, kamor naj se skliče prvi redni občni zbor, soglašali so zborovalci, da je prvi občni zbor sklicati v Ljubljani kot duševnem središču slovenskega naroda.

Ker je bil s tem dnevni red končan, zahvalil se je predsednik zborovalcem za udeležbo ter ustanovni občni zbor zaključil s pozivom, naj vsako v svojem krogu deluje za pristop k zvezi.

Po občnem zboru zbrali so se udeležniki k skupnemu obedu v „Narodnem domu“, kjer se je izrekla marsikatera krepka beseda v prilog „Zvezi“ in njenemu razvoju.

Tudi mi izrekamo željo, naj bi nova organizacija krepko delovala ter po možnosti dosegla svoj namen.

Politični pregled.

Državni zbor. — V sredo se je zopet sešel ves državni zbor. Čehi so takoj začeli obstrukcijo. V prvi seji so podali toliko interpelacij, da je njih čitanje trajalo do 4. ure popoldne. Potem je ministerski predsednik Körber imel dolg govor, v katerem je ponavljal vse to, kar je že tolikrat povedal, in apeliral na vse stranke, naj omogočijo delovanje parlamenta. V imenu Čehov mu je odgovarjal dr. Herold, toda Fuchs mu ni pustil govoriti, vsled česar so se primerili prav burni prizori. Tudi v večerajšnji podnevni seji so Čehi z obstrukcijo zadržali vsako delovanje. Vlada hoče združiti Poljake, nemško katoliško stranko in vse levičarske stranke v novo koalicijo, ki naj poskusi zadušiti češko obstrukcijo. To se hoče doseči na ta način, da se prirede posebno dolge seje, tako da bi se Čehi fizično utrudili. Čehi so na to pripravljeni in upajo, da odbijejo ta poskus, v katerem slučaju bo kmalu konec zasedanju drž. zbora.

— Kallayevo stališče ni več tako prijetno kakor je bilo. Nakopal si je nasprotstvo Madjarov in ti se trudijo na vse načine, da bi ga izpodrinili. Že v minolem delegacijskem zasedanju so ga — sicer brez pravega vzroka — močno napadali. Nasprotstvo Madjarov izvira iz dveh razlogov. Madjari hočejo Bosno in Hercegovino požreti in zahtevajo, da se mora vsa uprava teh dveh dežel tako voditi, da bo vse gospodarsko življenje prišlo v odvisnost od Pešte. Dokler je Kallay tako delal, dokler je gladil Madjarstvu na ta način pot do gospodarskega in političnega podjarmljenja Bosne in Hercegovine, dotlej so bili Madjari z njim zadovoljni. Zdaj se je pa Kallay hudo pregrešil proti temu načelu. Gospodarski interes Bosne in Hercegovine zahteva, da se napravi železnica v Metković. Komaj se je Kallay za to odločil, zavrelo je med Madjari.

Vse madjarsko časopisje je planilo na Kallaya, češ, da s to železnico odvrne bosanski promet od Reke. Poleg tega vzroka imajo Madjari še drugega. Boje se namreč, da bi v slučaju odstopa grofa Goluchowskega prišel na njegovo mesto Kallay in poslanik v Berlinu Szegöny in to hočejo preprečiti s tem, da podero Kallaya. Za zdaj to ne bo imelo uspeha.

Italija. — Te dni so se vršile nove volitve v italijanski parlament. Izid znači vzlic temu, da je vlada dobila večino, vendar popolen poraz vlade. Ministerstvo Pelloux se je odločilo za razpust parlamenta, ker je skrajna levica z obstrukcijo onemogočevala normalno funkcioniranje zakonodajnega zastopa. Vlada je za trdno računala, da propade ta stranka pri volitvah, v resnici pa je stranka dosegla jako lep uspeh, ker je pridobila nad 20 mandatov. Posledica tega bo, da odstopi ministerstvo.

Kitajska. — Pozornost vse Evrope je sedaj obrnjena na to propadajočo državo. V Kitajski je nastala celo revolucija, ki je pa naperjena samo zoper Evropejce. Mnogo Evropejcev je bilo že ubitih, mnogo evropskih naprav že požganih. Revolucija se silno razširja. Evropske velesile nastopajo proti nji solidarno. Blokirale so že pristan Peiho. Rusija ima v Vladivastoku pripravljenih 11.000 mož. Več tisoč ruskih vojakov je že na potu v Pekin. Ponekod so bile že bitke mej ustaši in evropskimi vojaki. Bržčas pride do razdelitve Kitajske.

Vojna v južni Afriki se bliža svojemu koncu. Ko so jo Buri začeli, so trdno upali, da bodo Evropske velesile ali Združene države intervenirale v njihovo korist. To se ni zgodilo in naravno je, da so Angleži s svojo velikansko armado Bure zadušili. Roberts je dobro pripravljen krenil pred tremi tedni iz Bloemfonteina in sedaj zavzel najprej Johannesburg, potem pa Pretorijo, glavno mesto Transvaala. Tu so se Buri sicer nekoliko zoperstavljali, a brez uspeha. Krüger se je z ostanki svoje armade umaknil v gore. Ni dvoma, da se tekom prihodnjih dni proglasi Transvaal za angleški teritorij.

Obrtnija.

Trgovska in obrtniška zbornica za Kranjsko.

O redni seji trgovske in obrtniške zbornice za Kranjsko v Ljubljani dne 30. marca 1900, kateri je predsedoval predsednik gospod Josip Kušar in prisostovali vladni zastopnik gospod c. kr. deželni vladni svetnik dr. pl. Rüling in naslednji gospodje zbornični člani: Ivan Baumgartner, Oroslov Dolenc, Franc Hren, Anton Klein, Franc Kollmann, Josip Lenarčič, Karol Luckmann, Andrej Mejač, Franc Omersa, Friderik Pauer, Josip Rebek, Feliks Stare, Feliks Urbanec, Jernej Žitnik.

Predsednik otvori sejo, pozdravi zbornične člane ter se zahvali za izvolitev za predsednika, katero je gosp. c. kr. trgovski minister potrdil in zatrdi, da se bo trudil po vsej svoji moči za interese, katere ima zbornica zastopati, in prosi, da bi ga pri tem delu kakor do zdaj podpirali zbornični člani. Za overovatelja sejnega zapisnika imenuje gg. Antona Kleina in Feliksa Urbanca; gosp. Gassner in Krajec sta opravičila svojo odsotnost z neodločljivimi opravki, gosp. Souvan pa z boleznijo.

I. Zapisnik zadnje seje se odobri.

II. Provizorični predsednik Iv. Baumgartner poroča o oddaji službe zborničnega koncipista in predlaga, naj se le ta provizorično odda dr. Viktorju Murniku. Enoglasno sprejeto.

III. Zbornični svetnik Friderik Pauer poroča o vprašanju, če ima F. D. v Udmatu kot krčmar in branjevec pravico, doma prodajati pečen kruh. F. D. je bil ovaden, da prodaja doma pečen kruh in je bil vsled tega radi prestopka obrtnega reda obsojen na 5 gld. denarne kazni. Zoper to se je D. pritožil in podpira to svojo pritožbo s tem, da je kot gostilničar in branjevec opravičen doma pečen kruh v svoji špecerijski prodajalni prodajati in to tembolj, ker vsi gostilničarji in branjeveci v Avstriji tudi kruh prodajajo. Res je, da na Kranjskem že od pamtiveka obstoji navada, da posebno na deželi gostilničarji pečejo za svoje goste kruh. Ta navada je gotovo vsled tega nastala, ker v prejšnjih časih na deželi ni bilo dovolj pekov. V mestih in trgih je to manj navada. Za deželo je bila ta navada gotovo zelo potrebna, kajti gostje so v gostilni poleg pijače in jedi zahtevali tudi kruh. Ker pa ni bilo peka v kraju in okolici, je moral gostilničar to sam oskrbeti — sam peči. Gostilničarji so tedaj po mnenju odsekovem upravičeni, da pečejo kruh in ga prodajajo svojim gostom, upravičeni pa niso, svoje izdelke obrtoma, kakor peki, čez cesto prodajati. Še manj imajo pa branjeveci pravico, kruh peči in prodajati. To pravico imajo le peki, ker izdelovanje in prodajanje kruha ni nič drugega nego izvrševanje pekovskega obrta, in se mora za ta rokodelski obrt imeti posebno dovoljenje, katero gotovo ni obseženo v pravici za izvrševanje branjarije. Poročevalec tedaj predlaga v odsekovem imenu: Zbornica naj v tem zmislu poroča c. kr. deželni vladi. — Predlog se sprejme.

IV. Provizorični predsednik Iv. Baumgartner poroča o vprašanju, če se naj smatrajo gosp. T. opekarji v Breitenau-u za poljedelske delavce in če so kot taki podvrženi dolžnosti zavarovanja za slučaj bolezni. § 3. zakona z dne 30. marca l. 1888, zadevajočega bolniško zavarovanje delavcev, izvzema kmetijske in gospodarske delavce od dolžnosti bolniškega zavarovanja, ne karakterizuje jih pa natančneje. Po mnenju odsekovem je smatrati za poljedelske in gozdarske delavce poleg pravih tudi uslužbenice pri obratih, ki so kot poljedelski in gozdarski postranski obrtu po čl. V. a) ces. pat. z dne 20. decembra l. 1859, drž. zak. št. 227 izvzeti od obrtnega reda. Če se ne morejo smatrati za take postranske obrte, spadajo pod obrtni red. Obrtni red pa obsega po mnenju odsekovem strogo obrtna podjetja, tako da se obrati, ki se sicer izvršujejo na kmetijah ali gozdarstvih, pa se imajo subsumirati obrtnemu redu, ne morejo več smatrati za kmetijske in gozdarske obrate, ampak za obrt v pravem pomenu besede. Kajti v resnici se razločujejo ti obrati, ki sicer obdelavajo lastne pri-